

ת"פ 31555/07/11 - מדינת ישראל - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד חב' יס.אי שיווק וסחר בע"מ, עיסא ג'ראדאת

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 31555-07-11 בית המכס ומע"מ ירושלים נ'
שיווק וסחר בע"מ ואח'

בפני
בעניין: כב' השופט ד"ר אוהד גורדון
מדינת ישראל - בית המכס ומע"מ ירושלים
ע"י אגף המכס והמע"מ - עו"ד ס' חוראני
המאשימה
נגד
1. חב' יס.אי שיווק וסחר בע"מ
2. עיסא ג'ראדאת
הנאשמים
ע"י ב"כ עוה"ד ג' דחדולי וי' סמארה

גזר דין

רקע

1. כתב האישום בהליך זה הוגש ביולי 2011. בראשית 2013 הועבר ההליך לשמיעת הוכחות בפני, החל מיום 30.5.13. בתום הבאת הראיות, בהכרעת דין מיום 16.1.14, הרשעתי את הנאשמים בעבירה של ניכוי מס תשומות בלי שיש להם מסמך לגביו ובמטרה להתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 117(ב)(5) ו-117(ב)(2)(3) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "חוק מע"מ").
2. נסיבות ביצוע העבירות פורטו בהכרעת הדין. בתמצית, נקבע כי בדוחות התקופתיים לשנים 2005-2009, אותם הגישה הנאשמת 1 (להלן: "הנאשמת") בידי הנאשם 2 שהיה מנהלה (להלן: "הנאשם"), נוכה מס תשומות בסך של 1,135,014 ₪. זאת, בהיסמך על חמישים ושמונה חשבוניות על שמן של שמונה חברות שונות בהן נרשמו עסקאות בסך כולל של 8,346,480 ₪. בפועל דובר בחשבוניות פיקטיביות, שכן החברות הנדונות לא ביצעו ולא התחייבו לבצע עסקה עם הנאשמים.

טיעוני הצדדים לעונש

3. ב"כ המאשימה הדגיש את משכן של העבירות ואת סכום המס ממנו התחמקו הנאשמים, את הפגיעה שגרמו לערכים המוגנים ואת הרווח שצמח להם מן המעשים. מספר החברות שחשבוניותיהן שימשו את הנאשמים מעיד לשיטתו על שיטתיות ותכנון. עוד נטען שאין לקבל אפשרות לפיה העבירות בוצעו מתוך מצוקה, וזאת לנוכח טענת הנאשם לפיה הנאשמת ביצעה עסקאות בהיקף של מיליוני ₪. הוצג כי המחדל לא הוסר. על רקע זה, טענה המאשימה למתחם ענישה שבין עשרים לשלושים ושניים חודשי מאסר, מאסר על תנאי וקנס בסכום שבין חמישים למאה אלף ₪. המאשימה עתרה לגזור על הנאשם עשרים וארבעה חודשי מאסר, מאסר על תנאי וקנס בסך תשעים אלף ₪. לגבי הנאשמת עתרה לקנס סמלי, היות ואינה פעילה.

4. ב"כ הנאשמים ביקש להקל עם הנאשם ולהסתפק במאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, ובקנס נמוך שיחולק לתשלומים. הוצגו נסיבותיו האישיות של הנאשם: אב לארבעה ילדים התלויים בו למחייתם, אשר עובד כנהג שכיר ומשתכר כ-4,000 ₪ בחודש. לנאשם אין עבר פלילי. נטען כי הנאשם סובל ממצוקה כלכלית והוגשה רשימת תיקים בהוצל"פ (ענ/1) ובה חובות בהיקפים של למעלה ממאתיים אלף ₪. יצוין, כי הרשימה הונפקה ביום 26.6.12. בנוסף נטען כי הנאשם סבל בעבר ממחלת לב ועבר צינתור. אפשרתי להגנה שהות להגיש מסמכים לעניין זה, אך המועד שהוקצב חלף ועד למועד שימוע גזר הדין לא הוגש דבר. ההגנה הוסיפה וטענה, כי חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות מצדיק הימנעות מגזירת מאסר בפועל וזאת בהתאם לגישה המקובלת לשיטתה בבתי המשפט.

כל אחד מן הצדדים הציג פסיקה לתמיכה בעמדתו.

מתחם העונש הולם

5. הגשת דוחות כוזבים לאורך מספר שנים, שבכל אחד מהם שימוש בחשבונות שונות, עשויה להוות מספר עבירות פליליות וכן מספר "אירועים" כלשונו של סעיף 40 לחוק העונשין, תשל"ז-1977. עם זאת, במקרה דנן בחרה המאשימה לייחס לנאשמים בכתב האישום עבירה אחת כמפורט בפיסקה 1 לעיל, ובהתאם הרשעתם. על רקע זה ייקבע מתחם עונש אחד לעבירה זו.

6. הנאשמים חטאו במעשים חמורים. בעבריינות המס כיעור ייחודי, הגלום בנכונות העברייני להוציא עצמו מגדר הכלל ולהתחמק ממילוי חובה אזרחית בסיסית לשם העשרת כיסו ותוך פגיעה באחרים הנדרשים לעול כלכלי מוגבר כדי למלא את החוסר שיצר. הפרת דיני המס הפכה זה מכבר לתופעה רחבה, המסבה נזק כבד ועקבי לקופת הציבור וכך פוגעת בכל רבדי האוכלוסייה ובכלל זה בשכבות החלשות הנסמכות על המשאבים הציבוריים המדולדלים. נזקיה כוללים גם פגיעה באמון הציבור בשלטון החוק, ושכיחותה יוצרת את הרושם השגוי לפיו מדובר בעשייה ש"בתחום האפור" של הדין הפלילי. חומרת העבירות מודגשת בדרך ביצוען, במחשכים ובדרכי ערמה, באופן המקשה על איתורן, חקירתן, והעמדת המעורבים לדין (ראו למשל ע"פ 2407/05 מן נ' מדינת ישראל, פיס' 4 (פורסם בנבו, 11.7.05)).

על רקע חומרת התופעה ונזקיה הכבדים, גובשה בפסיקה מדיניות ענישה השמה דגש על עונשי מאסר כמענה עונשי הולם, המכוון לצמצום היקף עבריינות המס ולהבהרת הפסול שבה בעיני העברייני הספציפי והציבור הרחב. מדיניות זו מנחה, ככלל וכאשר שיעור אי תשלום המס הינו גבוה, לגזירת עונשי מאסר בפועל. לעניין זה ראו ע"פ 3829/13 שניידר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 10.10.13), רע"פ 7790/13 חיים נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.11.13), עניין מן הנ"ל וכן רע"פ 254/06 קעדאן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.6.06). עוד לפי מדיניות זו, יש ליתן משקל בכורה לאינטרס הציבורי במיגור התופעה ובמענה עונשי הולם, וזאת על פני נסיבותיו האישיות של העברייני שעשויות לסגת בפני השיקולים הנוגדים (עפ"ג (י-ם) 9796-07-13 אבו חטאב נ' מדינת ישראל, בפיס' 6 (טרם פורסם, 24.2.14)).

7. לצד אלה, מודגשות חומרת מעשי הנאשמים ומידת אשמתם במספר מאפיינים שבהתנהלותם הפלילית. תחילה, מדובר במעשים אשר נמשכו לאורך השנים 2005-2009. הן משך התקופה במהלכה השתמטו הנאשמים מתשלום מס כדין, והן העובדה שלא דובר במעידה חד פעמית אלא באקטים חוזרים ונשנים של הגשת דוחות כוזבים לרשויות המס, מחדדים את הפגם שבעבירה. המדובר בהונאה שיטתית של הרשויות לצורך התחמקות ממס.

לכך מתווסף סכום המס הגבוה, מעל למיליון ₪, מתשלומו השתמטו הנאשמים באמצעות ניכוי התשומות הפיקטיבי. באופן זה גרמו נזק כבד לקופת הציבור, בשלו הורשעו בעבירה שבוצעה בנסיבות מחמירות. הנזק לא הוטב גם לאחר חשיפת העבירות כך שהפגיעה נותרה בעינה, דבר המחדד את השיקול הגמולי כבסיס לענישה (סעיף 40ט(א)(4) לחוק העונשין).

8. לצד עצם העבירות והיקפן, יש ליתן את הדעת לנסיבות ביצוען.

הנאשמים עשו שימוש בחשבוניות על שמן של שמונה חברות שונות. בהכרעת הדין עמדתי על התמונה שהתקבלה בנוגע לרובן המכריע של החברות: "חומר הראיות מציג תמונה של שורת חברות שקיימים סימני שאלה באשר לאופן פעילותן וכן אזכורים למעורבות של חלקן או של הפועלים במסגרתן בעבירות על חוקי המס. חברה אחר חברה, התגלו רישומים כוזבים של בעלות, אינדיקציות להפצת חשבוניות וכיוצ"ב אלמנטים המתיישבים עם שימוש בחברות להפצת חשבוניות כוזבות" (פיס' 34 להכרעת הדין). בכלל זה התייצבו בבית המשפט עדים ששמן הופיע במסמכי רשם החברות כבעלי מניות של אותן חברות, אך הכחישו שהיה להם קשר עמן; עד נוסף שטען כי החברה הרלבנטית "נגנבה" ממנו בדרך של העברת רישום הבעלות שלא על ידיעתו ושימשה להוצאת חשבוניות דרך "איש קש"; ובעלי תפקיד בחברות הנדונות שלהם עבר פלילי משמעותי בעבירות על דיני המס.

גישתם של הנאשמים לחברות ממין זה, מדברת בעד עצמה. במסגרת עבריינות המס המוכרת מהליך זה ומהליכים אחרים התפתחה "תעשייה" של שימוש פגום בתאגידים לצורך הנפקת חשבוניות כוזבות ושימוש בהן. זאת, תוך זיופי רישום, שימוש באנשי "קש" וכיוצא בזה פעולות שנועדו להסתיר את טיבה האמיתי של הפעילות ואת זהות העוסקים בה. יכולתם של הנאשמים לעשות שימוש ב"תעשייה" זו לצרכיהם, ולא בחברה אחת אלא בשמונה חברות שונות, מעידה על מעורבות של ממש בעולם עברייני המס.

לכך מתווספים אלמנטים נוספים בהתנהלותם של הנאשמים, עליהם עמדתי בהכרעת הדין: ניהול פעילות של מיליוני שקלים במזומן, "החלפה" בדיעבד של חשבוניות שהוגשו לרשויות המס בחשבוניות של חברה אחרת, והפסקת פעילות הנאשמת לחלוטין בעקבות החקירה שנפתחה נגדם (פיס' 24-26 להכרעת הדין).

כל אלה מדגישים את מידת אשמתם של הנאשמים וממקמים את מעשיהם בגרעין הקשה של העשייה הפלילית הפיסקלית.

9. שיקול נוסף באמדם מתחם העונש הוא הענישה הנוהגת. זו, בנוגע לעבירות על סעיף 117(ב) לחוק מע"מ על חלופותיו השונות, מציגה יישום של הכלל עליו עמדתי לעיל תוך נטייה לגזור עונשי מאסר בפועל, לצד קנסות. אמת המידה לענישה נגזרת בין היתר מסכום המס מתשלומו התחמק העבריין, כאשר הענישה המקובלת במקרים העוסקים בסכומים דומים או נמוכים מן הסכום בו אנו עוסקים נעה סביב מספר דו ספרתי של חודשי מאסר ועד לשנות מאסר. שיקול משמעותי נוסף בהתוויית העונש העולה מן הפסיקה הוא האם הוסר מחדלו של הנאשם בדרך של תשלום כספי המס לקופת המדינה.

לדוגמאות ראו רע"פ 1890/08 יגרמן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.10.08); רע"פ 5823/09 באשיתי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 17.8.09); עניין מן הנ"ל; רע"פ 5718/05 אוליבר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 8.8.05); רע"פ 1634/10 סופה שמירה ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.6.10); ע"פ 70036/00 מדינת ישראל נ' אדירים ואח' (פורסם בנבו, 3.10.10); רע"פ 1710/02 אלעוברה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.5.02); ע"פ (נצ') 21693-12-10 אבו סאלח נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 3.5.11); ע"פ (חי') 43162-05-13 חבוס נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.9.03); עפ"ג (ת"א) קרעין נ'

המחלקה לתיקים מיוחדים (פורסם בדינים, 14.3.11); ת.פ. (פ"ת) 10725-04-12 **מדינת ישראל נ' נמני** (פורסם בנבו, 11.12.12); ת.פ. (ת"א) 1183/04 **רשות המיסים נ' פ.מ.מ. ואח'** (פורסם בנבו, 10.12.13); ת.פ. (ת"א) 2356-09-09 **מדינת ישראל נ' גלבו** (פורסם בנבו, 26.12.13); ת.פ. (פ"ת) 27802-05-12 **מע"מ נ' גריפית** (פורסם בנבו, 4.11.13); ת.פ. (רמ') 1564/08 **מע"מ נ' פרינס סקיריטי ואח'** (פורסם בנבו, 3.12.12).

10. על רקע כל אלה, על מתחם העונש ההולם לנאשם לכלול שלושה רכיבים: מאסר בפועל אשר, בהתאם לעקרון ההלימה ולפסיקה הנוהגת יהיה לתקופה משמעותית; מאסר על תנאי שירתיע את הנאשם מלשוב על מעשיו; וקנס שנועד, גם זאת בהתאם לנהוג בענישת עברייני מס, להפחית את הכדאיות שבביצוע העבירות ולבטא את הנזק שנגרם לקופת המדינה.

באמדין מתחם העונש ההולם לעניין הקנס יש להתחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם, כמפורט בטיעוני הסנגור הנכבד שהוצגו לעיל. הגם שמסמך ריכוז התיקים בהוצאה לפועל אשר הוגש אינו עדכני, ובהעדר נתונים לסתור, מצאתי לתת לשיקול זה משקל מלא. ועם זאת, לא מדובר בשיקול בלעדי. לעמדת, ראוי להציב את הענישה הממונית בשורה אחת עם יתר רכיבי הענישה, ולשלבה במדיניות הקפדנית הננקטת כלפי עברייני המס. אלה פועלים מתוך מניע כלכלי, ולנוכח פיתוי לרווח משמעותי. על העונש לבטא את חומרת המעשים גם בהיבט הכספי, תוך פגיעה ניכרת בכיסו של העבריין ויצירה, כך, של תמריץ-נגד לפיתוי האמור. לכן, למרות קשיי הכלכליים של הנאשם יש לגזור קנס משמעותי.

11. במכלול השיקולים, אני קובע כי מתחם העונש ההולם עבור מעשי הנאשם כולל עונש מאסר הנע בין 16 ל-24 חודשים; 5 עד 9 חודשי מאסר על תנאי; וקנס שבין חמישים וחמישה לשבעים אלף ₪.

12. עבור הנאשמת, ומשום שזו חדלה לפעול, הסתפקה המאשימה בעתירה לקנס סמלי. במצב דברים אחר היה מקום לגזור על החברה סנקציה משמעותית הרבה יותר, אך בהתחשב בעתירה זו ובנתון הענייני שהוביל לה, אני קובע כי מתחם העונש ההולם נע בין קנס בסך 20 אלף ₪ לקנס בסך 25 אלף ₪.

קביעת העונש בתוך המתחם

13. לזכות הנאשם תישקל העובדה כי זו לו הרשעתו הראשונה בפלילים - וממילא אף מאסרו הראשון. לשיטתי לשיקול זה משקל רב. עוד תישקלנה נסיבותיו האישיות של הנאשם אשר פורטו בטיעוני בא כוחו, הגם שאיני יכול לייחס משקל ניכר לטיעון בדבר מצבו רפואי בהעדר כל ראיה לתימוכין. מצבו הכלכלי של הנאשם יישקל גם בהקשר זה לעניין הקנס, ובין היתר יוביל לחלוקת הקנס לתשלומים שפירעונם יחל בתום תקופת המאסר.

14. שיקול משמעותי נוסף לקולה הינו חלוף הזמן. העבירות בוצעו בשנים 2005-2009, כתב האישום הוגש ביולי 2011 ומאז התנהל ההליך. להימצאותו של אדם בסטטוס של נחקר, ובהמשך נאשם, משך שנים כה רבות ישנם מחירים אישיים בלתי מבוטלים. יש לשקול זאת לזכותו, בגזירת הדין. ועם זאת, לא מדובר באלמנט שמשקלו גובר על השיקולים מנגד ומצדיק להיענות לעתירת ההגנה ולחרוג ממתחם העונש ההולם תוך הימנעות מגזירת מאסר בפועל.

15. הדבר מביאנו לשיקולים מנגד, הפועלים לכיוון החמרה. בהקשר זה יש להדגיש את היקף העבירות ונסיבות ביצוען, כמפורט לעיל. בצורה שיטתית ומכוונת, לאורך שנים ובצורת התנהלות המעידה על מעורבות של ממש בעולם עבריינות המס, פגעו הנאשם והנאשמת בקופת הציבור. הדבר מחייב מענה עונשי הולם

שיבטא את שיקולי הגמול וההוקעה. על העונש להוסיף ולשאוף לגונן על משאבי הציבור מפני ניסיונות לגרוע מהם שלא כדין ולהדגיש את החובה השוויונית החלה על תושבי המדינה, לשאת יחד בנטל המס.

16. בנוסף, הנאשמים לא עשו דבר על מנת להסיר או להקטין את מחדלם. הנזק הרב שנגרם לקופה הציבורית נותר בעינו ודבר מסכום המס שנגזל לא הושב. הדבר מהווה שיקול משמעותי לחובה, הן בשקילת עונש המאסר והן בקביעת הקנס (סעיף 40א(5) לחוק העונשין, רע"פ 6095/06 לוי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 5.11.06)).

17. זאת ועוד, הגם שזכותו של אדם לנהל את הגנתו כהבנתו, הרי שלהעדרה של חרטה ישנה משמעות. לאחר שהורשע, בטיעונו לעונש, לא השמיע הנאשם (או בא כוחו מטעמו) ולו מילת חרטה על המעשים.

בהקשר זה יצוין כי איני זוקף את עצם ניהול ההוכחות לחובתו של הנאשם, שהרי זו זכותו. מובן, עם זאת, כי אין הנאשם זכאי להקלה הניתנת לנאשמים אחרים המקבלים על עצמם אחריות בראשית ההליך ומייעלים אותו.

18. באשר לנאשמת, היות שחדלה לפעול ובהתאם לעתירת המאשימה, אין מקום למיצוי הדין עמה.

19. במכלול השיקולים, אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

על הנאשמת 1 לשלם קנס בסך 23,000 ₪. הקנס ישולם עד 1.4.14.

על הנאשם 2 נגזרים העונשים הבאים:

א. שמונה עשר חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו. לפי הודעת המאשימה מיום 3.3.14, מדובר בארבעה ימי מעצר מיום 5.11.09 ועד 8.11.09.

ב. שישה חודשי מאסר, אותם ירצה הנאשם אם ישוב ויעבור עבירה לפי אחת מחלופותיו של סעיף 117(ב) לחוק מע"מ בתוך שנתיים מיום שחרורו ממאסר.

ג. קנס בסך שישים אלף ₪ או 280 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בשלושים תשלומים חודשיים שווים, בכל ראשון לחודש החל מיום 1.9.15. אי פירעון תשלום במועד יעמיד את הקנס כולו לפירעון מיד.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ח אדר ב תשע"ד, 20 מרץ 2014, בנוכחות הצדדים.